

На порозі перший клас.

Надворі ще спекотливий липень: припікає сонечко, ваблять прохолодою тінисті ліси, алеї парків, кличуть у мандри туристські стежки...

Попереду ще майже два місяці літа, а вчителі вже готуються до нового навчального року.

В 2013/2014 навчальному році у 20 навчальних закладах вперше відкриються двері для 250 першокласників. Їх чекають світлі відремонтовані класи, обладнані кімнати чи куточки відпочинку, нові цікаві підручники та зошити. Єдина команда професіоналів-однодумців з числа вчителів початкових класів вже сьогодні виробляє стратегію навчання дітей, щоб дати їм ґрунтовні знання і підготувати до дорослого життя.

Зарахування до першого класу вже йде щосили, але до останньої хвилини батьки вагаються: віддавати дитину до школи в цьому році чи в наступному? Що краще - почати шкільне життя раніше чи пізніше? Одні кажуть "чим раніше почнеш, тим легше буде", а інші стверджують "не варто позбавляти дитину дитинства". Хто ж правий? Взагалі тут немає загальних правил - все залежить від конкретної дитини, від її бажання вчитися і від її особистості, індивідуальної готовності стати першокласником.

Чи готова Ваша дитина до школи?

До школи готуються часто настільки ж урочисто, як до весілля або до пологів (що в принципі виправдано, бо в усіх випадках практично починається новий важливий етап у житті людини) - але при цьому настільки ж метушливо і часом навіть безглуздо, як правило, забуваючи головне. Готують портфель зі всілякими канцтоварами, парадний одяг і взуття. Але забувають ... психологічно підготувати самого першокласника. Якщо говорити формально, то дитячі психологи виділяють кілька критеріїв готовності дітей до навчання в школі.

Інтелектуальна готовність (здатність до концентрації уваги, уміння будувати логічні зв'язки, розвиток пам'яті, дрібна моторика).

Емоційна готовність (мотивація до навчання, вміння зосередитися, керування емоціями).

Соціальна готовність (потреба в спілкуванні, корекція поведінки в колективі, здатність навчатися).

Наскільки конкретна дитина відповідає цим критеріям, - існує маса спеціальних тестів, які вам запропонує знову ж будь-який дитячий психолог. І зрозуміло, важливим критерієм виявиться бажання (або небажання) вашої дитини йти до школи.

Але головне - процес підготовки до школи має бути поступовим, а не авральним! Чесно кажучи, нікуди не годиться ситуація, коли батьки тестують дитину років шести за різними методиками "готовності до школи" (іноді беруть їх з популярних педагогічних видань, ставлячи власний "діагноз") і отримують результат - дитина до школи не готовий! І тут жах, а вересень на носі! Тут же дитини завалюють різними підготовчими завданнями. Батьки

особисто сидять з ним по кілька годин (або наймають дорогих репетиторів по оголошенню "Підготуємо вашу дитину до школи" - а в результаті виходить, що така штурмівщина і знань дає небагато (дитина просто не в змозі сприйняти такий потужний потік інформації, принаймні не може її втримати і закріпити одержувані навички), і психологічно для дитини навантаження неймовірне. Вона і перевтомила, і до школи отримає стійку відразу (якщо уявить собі, що ось так само її мучитимуть усі десять шкільних років - та вона взагалі в цю школу відмовиться йти!)

Інтелектуальний розвиток, який отримує дитина з народження, як у сім'ї, так і в дитячому садку, ті відомості про життя взагалі, які вона черпає з навколишнього оточення, для підготовки до початку навчання в звичайній школі загалом достатньо. Будь-яка дитина до закінчення дитячого садка, як правило, вміє рахувати до десяти, знає букви (може, не все, але це не страшно), може в якійсь мірі користуватися логічним мисленням ... Дрібні невідповідності, які проявляються індивідуально, можна "підтягти" заздалегідь після занять в «Школі майбутнього першокласника» з педагогами тієї школи, де буде вчитися дитина. До речі, якщо не відмахуватися від питань, які починає вам задавати дитина, і не відгороджувати її від вашого навколишнього дорослого життя - підготовка до школи буде йти природно і без напруги. Скажімо, якщо ви періодично берете дитину хоча б до магазину, вона може спробувати порахувати, скільки потрібно грошей, щоб купити собі, наприклад, цукерку; якщо цукерка коштує дві-три гривні, то скільки грошей дадуть їй назад, якщо мама вручить дитині десять гривень і дозволить купити цукерку самостійно? Яку цукерку вона бажає купити - ось, написані назви, нехай назве хоч би три перші літери? ... Таким чином дитина навчиться хоча б у першому наближенні читати, рахувати, робити вибір і здійснювати деякі самостійні дії. А це, власне, і є основа підготовки до школи - щоб дитя не просто випалювало завчені цифри і букви, а уміло зорієнтуватися в ситуації і було здатним ДУМАТИ.

Підсумовуючи вищевикладене, можна запропонувати деякі критерії готовності дитини до школи з адаптованого для України тесту, розробленого американськими психологами:

Оцінка розвитку пізнання

- Чи володіє дитина основними поняттями: правий-лівий, великий-малий, і т.п.?
- Чи здатна дитина розуміти найпростіші принципи класифікації, наприклад: речі, які можуть котитися, і які не можуть?
- Чи може малюк утримати в пам'яті і виконати як мінімум три вказівки?
- Чи може дитина назвати більшість букв алфавіту?

Оцінка базового досвіду дитини

- Чи доводилося дитині супроводжувати вас у магазин, на пошту, в ощадкасу?
- Чи була вона у бібліотеці?

- Чи була у вас можливість регулярно читати малюкові або розповідати історії?

- Чи виявляє дитина інтерес до чого-небудь, чи є у нього хобі?

Оцінка мовної розвитку

- Чи може дитина назвати основні предмети, які її оточують?

- Чи легко дитині відповідати на запитання дорослих?

- Чи може дитина пояснити, для чого служать різні речі: пылосос, холодильник, стіл і т.п.?

- Чи може дитина пояснити, де розташовані якісь предмети: на столі, на стільці, на підлозі, біля стіни і т.п.?

- Чи може малюк розповісти історію, описати випадок, що стався з ним?

- Чітко дитина вимовляє слова?

- Чи правильна мова дитини з точки зору граматики?

- Чи здатна дитина брати участь у загальній розмові, розіграти якусь ситуацію?

Оцінка рівня емоційного розвитку

- Чи виглядає дитина веселою (удома і серед товаришів)?

- Сформувався у дитини образ себе як людини, яка багато що може?

- Чи легко малюкові "перемкнутися" при змінах в звичному розпорядку дня, перейти до вирішення нового завдання?

- Чи здатна дитина працювати самостійно, змагатися у виконанні завдань з іншими дітьми?

Оцінка вміння спілкуватися

- Чи включається малюк у гру інших дітей, чи ділиться з ними?

- Дотримується він по черговості, коли цього вимагає ситуація?

- Чи здатна дитина слухати інших, не перебиваючи?

Оцінка фізичного розвитку.

- Чи добре дитина чує?

- Чи добре вона бачить?

- Чи здатна вона посидіти спокійно протягом деякого часу?

- Чи розвинена у неї координація моторних навичок, наприклад, чи може вона грати в м'яч, стрибати, спускатися і підніматися по сходах?

- Чи виглядає дитина бадьорою і захопленням?

- Чи виглядає дитина здоровою, ситим і відпочив?

Зорове розрізнення

- Чи може дитина ідентифікувати схожі і несхожі форми? Наприклад, знайти картинку, несхожу на інші?

- Чи може дитина розрізняти букви і короткі слова, наприклад бік, кіт-рік?

Зорова пам'ять

- Чи може дитина помітити відсутність картинки, якщо йому спочатку показати серію з трьох картинок, а потім одну прибрати?
- Чи знає дитина власне ім'я і хоча б шість-вісім назв предметів, які зустрічаються йому в повсякденному житті?

Зорове сприйняття

- Чи здатна дитина розкласти по порядку (у заданій послідовності) серію картинок?

- Чи розуміє дитина, що читають зліва направо?

Рівень слухових здібностей

- Чи в змозі дитина розрізняти слова, що починаються на різні звуки, наприклад лис-рись?
- Чи може дитина повторити за дорослим кілька слів або цифр?
- Чи здатна дитина переказати історію, зберігши основну думку і послідовність дій?

Оцінка відношення до книг

- Чи виникає у дитини бажання подивитися книги самостійно?
- Чи уважно і з задоволенням він слухає, коли ви читаєте йому вголос?
- Задає дитина питання про слова - що вони означають і т.п.?

Загальна та психологічна готовність

Чи може ваша дитина:

- Пояснити за допомогою слів, а не показуючи пальцем, чого вона хоче?
- Висловлюватися зв'язно, наприклад, "покажи мені ..."
- Розуміти сенс того, про що йому читають?
- Чітко вимовити своє ім'я?
- Запам'ятати свою адресу і номер телефону?
- Писати олівцем або крейдою на папері?
- Користуватися фарбами, пластиліном, кольоровими олівцями, фломастерами?
- Вирізати ножицями з тупими кінцями, причому рівно і не поранившись?
- Слухати і слідувати отриманим вказівкам?
- Бути уважним, коли хтось з ним розмовляє?
- Зосередитися хоч на десять хвилин, щоб виконати отримане завдання?
- Радіти, коли їй читають вголос чи розповідають історії?
- Позитивно оцінювати: я - людина, яка багато що може?
- "Підлаштовуватися", коли дорослі міняють тему розмови?
- Виявляти цікавість до оточуючих її предметів?
- Ладити з іншими дітьми?

Ваші взаємини з дитиною, ваша роль у підготовці його до навчання (тут важливо відповідати чесно хоча б перед собою?)

- Чи подобається вам ваш малюк?

- Чи слухаєте ви те, що дитина говорить?
- Чи дивитесь ви на малюка, коли він говорить з вами?
- Чи намагаєтесь ви створити у дитини відчуття значущості того, про що вона говорить?
- Чи виправляєте ви мову малюка?
- Чи дозволяєте ви дитині здійснювати помилки?
- Хвалите ви малюка, обіймаєте його?
- Чи смієтесь ви разом з ним?
- Чи відводите ви щодня час для читання дитині і для бесід з нею?
- Чи граєте з малюком в які-небудь гри?
- Заохочуєте ви інтереси і захоплення дитини?
- Чи є у малюка хоча б одна-дві власні книги?
- Чи є у дитини вдома місце, яке відведено тільки їй?
- Чи намагаєтесь ви подати малюкові приклад, читаючи газети, журнали, книги, взагалі цікавлячись навколишніми подіями?
- Чи обговорюєте ви з малям і з усією сім'єю щось цікаве з прочитаного або почутого вами?
- Чи намагаєтесь ви сказати все за малюка, перш ніж він сам встигне відкрити рот, в магазині або у зубного лікаря?
- Чи дивитесь ви телевизор разом з дитиною?
- Задаєте ви малюкові питання про сенс побаченого по телевізору?
- Обмежуєте ви можливість дитини дивитися телевизор?
- Чи намагаєтесь ви ходити з малюком на прогулянки?
- Чи збираєтесь ви зводити дитину в зоопарк, в театр, в музей?

Всі перераховані критерії - теж далеко не істина, і зовсім не потрібно намагатися, щоб ваша дитина відповідав їм усім без винятку і повною мірою: до речі, орієнтуючись за цим тестом, що не обов'язково користуватися тільки оцінками "так" або "ні": допускаються і варіанти "завжди, іноді, часто, рідко, ніколи".

Шановні батьки першокласників! Ми раді бачити вас і ваших малюків у класах шкіл району. Разом з Вами нам буде легко мандрувати в країну Знань за новими підручниками та новими програмами. Чекаємо Вас і Ваших діток!